

Nebezpečná rovnice: Chameneího jaderné ambice a nečinnost Washingtonu

 nationalinterest.org/blog/lebanon-watch/perilous-equation-khamenei-s-nuclear-ambitions-and-washington-s-inaction-206517

1. června 2023

Na květnovém brífinku s Íránem za zavřenými dveřmi informovali představitelé Bidenovy administrativy americký Senát o rychlém postupu teheránského jaderného programu. Senátoři, kteří vzešli z brífinku, nemohli poukázat na žádné jasné plány, které má administrativa k tomu, aby zabránila Íránu přiblížit se k hranici jaderných zbraní. Vyjednávání uvázla na mrtvém bodě, ale ani Bílý dům postrádá plán, jak zvýšit tlak. Spíše se zdá, že administrativa se spokojila s tím, že odkopne cestu, což je strategie, která se může brzy stát neudržitelnou, když se jaderné kapacity Teheránu blíží ke kritickému bodu – za určitým bodem nebudou sankce ani diplomatický tlak schopny Írán odradit od vybudování bombardovat.

V Bílém domě převládá setrvačnost, přestože administrativa trvá na tom, že je plně odhodlána zabránit Íránu získat bombu. Bidenův důraz na velmocenskou konkurenci znamená zaměření na Čínu a Rusko, nikoli na Írán. Jeho prioritou pro Blízký východ je vyhnout se jakékoli nové vojenské intervenci. Ropa z Perského zálivu kdysi přitahovala pozornost Washingtonu, ale břidlicová revoluce udělala ze Spojených států největšího světového producenta ropy a plynu, takže je zde menší tlak na to, aby hrály aktivní roli.

Bidenova administrativa má také krátkou šířku pásma zahraniční politiky. Pozornost vysokých úředníků spotřebovává válka na Ukrajině a obavy z konfrontace o Tchaj-wan.

Je jasné, že Bílý dům by rád uzavřel novou jadernou dohodu s Íránem, ale měnící se povaha teheránského jaderného programu znemožňuje návrat k původní dohodě, od které Donald Trump odstoupil v roce 2018. Íránský klerikální režim obohatil uran na mnohem vyšší úroveň. úrovních než kdykoli předtím, čímž se blíží výrobě materiálu pro zbraně, který by mohl použít v hlavici. K většině tohoto pokroku došlo poté, co Biden dal jasně najevo, že chce novou dohodu – Teherán pochopil, že to znamená, že Bílý dům bude tolerovat nové provokace.

Washington uznává, že neexistuje jednoduchý způsob, jak se vrátit k původní jaderné dohodě a že je zapotřebí delší a silnější dohoda. Přesto nedostatek životaschopné alternativy nechává Bidenovu administrativu zdánlivě bez kormidla. Místo toho se zdá, že se Bílý dům zdržuje časem a doufá, že nějaký nepředvídaný kousek štěstí vyřeší jeho jaderné dilema. Odkládání rozhodných kroků se však může brzy stát neproveditelným. Čas je na straně íránského nejvyššího vůdce Alího Chameneího. Brzy nebude žádná kombinace diplomatického nátlaku a ekonomických sankcí stačit k jeho zastavení, pokud se rozhodne, že chce bombu.

Íránská ekonomika nadále bojuje, přesto Bidenovo rozhodnutí neuplatňovat rázně sankce posílilo Chameneího ruku. Režim se nadále potýká s velmi vysokou inflací, masivní devalvací své měny a pomalým růstem. Přesto má Írán stále značné příjmy z vývozu díky nedostatečnému prosazování sankcí. V perském roce 1401 (duben 2022 až březen 2023) Teherán vyvezl neropné zboží za 53 miliard dolarů. Jen za první polovinu téhož roku (duben 2022 až říjen 2022) Teherán vyvezl 29,4 miliardy dolarů ropě, plynu a kondenzátu, uvádí centrální banka Íránu. Pro srovnání, mezi dubnem 2020 a říjnem 2020 Teherán spravoval pouze 8,6 miliardy dolarů takového exportu. Většina íránského vývozu ropy směřuje do Číny, která je ráda, že může pomoci podkopat vliv USA.

Diplomacie s darebáckými státy jen zřídka vede k odzbrojení. Dokonce i Severní Korea, která má mnohem méně přírodních zdrojů než Teherán, dokázala, že je schopna odolat kombinaci ekonomického a diplomatického tlaku. Vyjednávání probíhalo několik desetiletí a přitom budovalo svůj jaderný arzenál. Libye sice souhlasila s demontáží svého jaderného programu, ale až když se alternativou jevila americká vojenská intervence. Naproti tomu izraelské nálety zničily jak syrské, tak irácké reaktory.

Místo své současné politiky (nebo její absence) potřebují Spojené státy „plán B“, která obnovuje ekonomický, diplomatický a vojenský tlak na Teherán. Íránský jaderný program dosáhl bodu, kdy omezení nestačí; Spojené státy spíše potřebují zvrátit pokroky, kterých program dosáhl za posledních dva a půl roku. Prvním krokem je obnovit důvěryhodnost americké vojenské možnosti prostřednictvím odvážných akcí, jako je odstranění Qassema Soleimaniho v roce 2020 nebo zničení plavidel, která obtěžují americké námořnictvo v Perském zálivu. Washington by také mohl prosadit ochromující sankce, včetně využití námořnictva k zastavení vývozu zboží, na které se vztahují sankce, jako je ropa a petrochemické produkty z Teheránu. Pokud vše ostatní selže a Teherán dá jasně najevo, že

bez ohledu na to získá bombu, pak zbývá realizovat komplexní plán podporovat revoluční hnutí usilující o svržení íránského klerikálního režimu.

Jedinou alternativou plánu B je přijmout vznik radikálního islamistického režimu vyzbrojeného jadernými zbraněmi.

Dr. Saeed Ghasseminejad je senior poradce pro Írán a finanční ekonomiku v Nadaci pro obranu demokracií (FDD), který se specializuje na íránskou ekonomiku a finanční trhy, sankce a nezákonné finance. Sledujte ho na Twitteru [@SGhasseminejad](https://twitter.com/SGhasseminejad) . FDD je nestranický výzkumný ústav se sídlem ve Washingtonu, DC, který se zaměřuje na národní bezpečnost a zahraniční politiku.

Obrázek: Shutterstock.